

Groepsdynamica in een peutergroep

Een van de opbrengsten van de kinderopvang is dat kinderen in groepen opgroeien en zo kunnen leren van elkaar. In de dreumes- en peuterperiode ontwikkelen de kinderen zich verschillend, met name bij de spraaktaalontwikkeling vallen de verschillen op. De een kan zich al goed verstaanbaar maken en de ander reageert meer basaal (afpakken, slaan en/of bijten) omdat het zich nog niet goed kan uiten. Kinderen leren daarnaast de eigen behoeften, grenzen en talenten ontdekken. De sociale vaardigheden groeien door te oefenen met conflictsituaties. Wanneer bij een conflict de partijen niet gelijkwaardig zijn, begeleiden de pedagogisch medewerkers de kinderen. Meestal verloopt dit proces binnen een groep kinderen heel natuurlijk. Binnen elke groep worden bepaalde rollen ingevuld (leiders, volgers, aanjagers, tegenhangers, etc.). We noemen dit de groepsdynamica. Bij peuters wisselt het per dag wie de rollen invult, zodat de kinderen oefenen met wat wel/niet bij ze past. Soms raakt het evenwicht binnen de groep uit balans en voelen kinderen zich niet prettig of veilig.

We merken dat de groepsdynamica in een peuter- en 3+ groep soms wat uit balans raakt. Kinderen mogen niet naast een ander kind zitten of er wordt uitgesproken dat een kind niet zijn of haar vriend is. Kinderen zeggen dit omdat ze ervaren hebben dat hun eigen behoefte niet vervuld werd in het contact met het betreffende kind. Het kind heeft bijvoorbeeld iets afgepakt, of heeft geduwd of getrokken of het kind voelde zich niet gehoord. Omdat het niet gelukt is om dit op een prettige manier op te lossen geven ze op deze wijze hun grens aan. Het kan best zo zijn dat na een kwartier het afgewezen kind wel mee mag spelen of mee mag doen. Het komt zelfs voor dat dit kind juist geroepen wordt om een lastig klusje op te lossen.

Peuters kunnen dus zeggen dat "Piet is niet mijn vriend" maar bedoelen eigenlijk dat ze het lastig vinden om met Piet om te gaan. Als ouders kun je je kind hier bij ondersteunen. Wanneer je peuter uitspreekt "Piet is mijn vriend niet", kun je vragen waarom hij dat zegt. Een peuter kan verschillende dingen zeggen zoals "hij doet mij pijn", "hij pakt de schep af", "hij duwt mij" enz. Vraag daarna aan je peuter leuke kanten van Piet te noemen, lukt dit niet, help je peuter dan door (open) vragen te stellen. "Wanneer maakt Piet je aan het lachen?" "Wat kan Piet goed?"

Het doel hiervan is dat je peuter leert om een breder beeld van Piet te krijgen dan alleen dat kleine stukje waar hij last van heeft. Hiermee bewerkstelligen we dat kinderen een accepterende houding naar elkaar krijgen. Daarnaast kun je als ouder je kind helpen in wat het kan doen wanneer een kind over zijn of haar grens heen gaat. Wanneer je kind thuis een vervelende ervaring deelt en bijvoorbeeld zegt dat Anja iets heeft afgepakt kun je begripvol reageren door te zeggen "dat vond je niet fijn?" Meestal is dat voldoende maar het kan effectief zijn om thuis te bespreken hoe je kind het een volgende keer kan aanpakken. Je kind kan zeggen "Anja, je mag de schep niet afpakken, ik wil hem terug". Luistert Anja niet dan kan je kind naar de pedagogisch medewerker lopen en om hulp vragen.

Het werkt niet om je kind de suggestie te geven dat het maar uit de buurt van Anja moet blijven. Conflicten zijn bij peuters snel vergeten en na 5 minuten spelen ze weer naast of met elkaar. Wanneer een kind aanleert om het conflict niet aan te gaan, is de kans aanwezig dat een kind over een paar jaar frustraties ervaart omdat het niet geleerd heeft om voor zichzelf op te komen. Binnen SKDH geven we de ruimte dat kinderen kunnen oefenen om assertief te zijn.

Daarnaast horen we ouders wel zeggen "ik heb gezegd dat als Gerard duwt of slaat dat mijn kind vandaag gewoon terug moet slaan of duwen". We begrijpen deze reactie maar is dit wat je als ouder echt wilt? Vast niet. Je bedoelt waarschijnlijk dat je kind niet over zich heen moet laten lopen en voor zichzelf moet opkomen. Dat willen wij ook! Goed voorbeeld gedrag van de opvoeders is daarbij belangrijk.

Een ander punt wat ik mee wil geven is dat peuters fantasie en werkelijkheid met elkaar mengen tot een verhaal dat echt lijkt. Het kan ook voorkomen dat wat ze gezien hebben bij andere kinderen vertellen alsof ze het zelf hebben meegemaakt. Voor je peuter is dat de waarheid, dit klopt, dit is hun waarheid omdat ze het zo beleefd of ervaren hebben. Dit wil lang niet altijd zeggen dat het dé waarheid is. Vaak is het voldoende om begrip te tonen voor het verhaal van je peuter en probeer het

hier bij te laten. Wanneer je hier wel iets mee wilt gaan doen is het belangrijk om aan hoor en wederhoor te doen alvorens een conclusie te kunnen trekken.

Ik hoop jullie met dit artikel nieuwe inzichten te geven zodat we met elkaar kunnen bewerkstelligen dat het voor alle kinderen prettig en veilig is op de groep.

Soms is er iets meer nodig en zetten we ondersteuning in die er op gericht is om de pedagogisch medewerkers te coachen of te ondersteunen bij het begeleiden van de kinderen in de sociale vaardigheden. Dit kan via een 'coaching on the job' traject door onze interne pedagoog of met inzet van een ambulante hulpverlener van een externe organisatie.

Met vragen en voor meer inspiratie kun je altijd terecht bij de pedagogisch medewerkers van de groep of Team Pedagogiek van SKDH. Geschreven door Jacqueline Poiesz, pedagogisch beleidsmedewerker SKDH

*De namen en de voorbeelden in het verhaal zijn fictief en enkel bedoeld ter verduidelijking